

Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ở Việt Nam hiện nay

Lê Tùng Hưng*

Nhận ngày 11 tháng 10 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 25 tháng 01 năm 2024.

Tóm tắt: Trước tình hình hoạt động phạm tội sản xuất, mua bán, vận chuyển trái phép và lạm dụng các loại ma túy, nhất là ma túy tổng hợp gia tăng ở hầu hết các quốc gia trên thế giới và khu vực, những năm qua tình hình tội phạm ma túy ở Việt Nam tiếp tục diễn biến phức tạp, nghiêm trọng và khó lường; đặc biệt là tình hình tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy. Bài viết phân tích thực trạng tình hình tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ở Việt Nam hiện nay; phân tích những tồn tại, khó khăn trong công tác đấu tranh phòng, chống, trên cơ sở đó đưa ra những giải pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy thời gian tới.

Từ khóa: Công tác phòng, chống, giải pháp, tội phạm ma túy có tổ chức.

Phân loại ngành: Luật học

Abstract: Faced with the increase in criminal activities of illegally producing, trading, transporting and abusing drugs, especially synthetic drugs in most countries around the world and the region, in recent years, drug crimes in Vietnam has continued to become complicated, serious and unpredictable, especially the situation of organized crime and illegal use of drugs. The article analyzes the current situation of organized crime using illegal drugs in Vietnam, analyzes the shortcomings and difficulties in the fight against it and on that basis, proposes solutions to contribute to improving the effectiveness of the prevention and fight against organized crime and illegal use of drugs in the upcoming time.

Keywords: The work of prevention and fighting, solution, criminals organizing illegal drug use.

Subject classification: Jurisprudence

1. Mở đầu

Theo Báo cáo thường niên của Cơ quan phòng, chống ma túy và tội phạm của Liên Hợp Quốc (UNODC), tình hình tội phạm ma túy trên thế giới và khu vực những năm qua tiếp tục diễn biến phức tạp, nghiêm trọng và khó lường. Hoạt động sản xuất, mua bán, vận chuyển trái phép và lạm dụng các loại ma túy, nhất là ma túy tổng hợp gia tăng ở hầu hết các quốc gia. Đáng chú ý, tại nhiều quốc gia trong khu vực, xuất hiện khuynh hướng hợp pháp hóa việc sử dụng và lưu hành một số loại ma túy, điều này đã gây ảnh hưởng lớn và tác động tiêu cực đến tình hình tội phạm và tệ nạn ma túy ở Việt Nam hiện nay. Trong đó, phải kể đến sự gia tăng, diễn biến phức tạp của tình hình tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy.

* Học viện Chính trị Công an nhân dân, Bộ Công an.
Email: tungthungvcs@gmail.com

Đã có nhiều công trình ở trong nước và ngoài nước nghiên cứu về công tác phòng, chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng, như: Vũ Hùng Vương (2002), *Luận cứ khoa học cho những giải pháp nâng cao hiệu quả phòng, chống tội phạm về ma túy*, Đề tài khoa học cấp Bộ Công an, Hà Nội; Học viện Cảnh sát Nhân dân (2012), *Xu hướng tội phạm về ma túy ở Việt Nam và giải pháp phòng, chống*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học, Hà Nội; Bùi Minh Trung (2014), *Lý luận cơ bản về đấu tranh phòng chống tội phạm ma túy*, Sách chuyên khảo, Nhà xuất bản Công an nhân dân, Hà Nội. Ở nước ngoài có thể kể đến công trình: Hamid Ghodse (2016), *International Drug Control into the 21st Century* (Kiểm soát ma túy quốc tế vào thế kỷ XXI), Routledge Press, United Kingdom. Ngoài ra còn một số đề tài khoa học, bài tạp chí, luận án, luận văn có nội dung nghiên cứu về phòng, chống tội phạm ma túy.

Qua nghiên cứu cho thấy, mặc dù đã có nhiều công trình nghiên cứu về công tác phòng, chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng, nhưng vẫn còn thiếu các công trình nghiên cứu toàn diện, chuyên sâu về giải pháp phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, chúng tôi nhận thấy cần nhận diện rõ hơn về tình hình, phương thức, thủ đoạn, lý giải nguyên nhân, điều kiện phạm tội của tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, từ đó đề xuất các giải pháp tối ưu, mang lại hiệu quả thiết thực cho công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ở Việt Nam hiện nay.

Thực hiện nghiên cứu này, chúng tôi sử dụng phương pháp cụ thể như: Phương pháp nghiên cứu tài liệu; phương pháp khảo sát thực tiễn; phương pháp thống kê; phương pháp chuyên gia... Tài liệu chính được sử dụng cho nghiên cứu là hệ thống Văn kiện, Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng, các văn bản pháp luật, bộ luật hiện hành, có liên quan đến công tác phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy.

2. Tình hình tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ở Việt Nam hiện nay

Ở Việt Nam hiện nay, tình hình mua bán trái phép chất ma túy và tổ chức, chứa chấp, lôi kéo người khác sử dụng trái phép chất ma túy vẫn tiếp tục diễn biến phức tạp, các đối tượng thường lợi dụng loại hình cơ sở kinh doanh có điều kiện về an ninh, trật tự và dịch vụ nhay cảm để tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy với quy mô lớn, đặc biệt tại các thành phố trực thuộc Trung ương như: Thành phố Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Đà Nẵng, Cần Thơ... Theo thống kê của Bộ Công an, tính đến tháng 6/2023, toàn quốc có 1.750.631 người nghiện, 46.255 người sử dụng trái phép chất ma túy, 14.766 người bị quản lý sau cai nghiện (Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy - Bộ Công an, 2023). Đây được xác định là “nguồn cầu” tiêu thụ ma túy lớn nhất, gây áp lực không nhỏ đến công tác phòng, chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ở trong nước nói riêng. Trong khi công tác quản lý người nghiện, người sử dụng trái phép chất ma túy, cai nghiện, quản lý sau cai nghiện chưa thực sự có hiệu quả do Luật Phòng, chống ma túy mới có hiệu lực từ đầu năm 2022.

Trước những diễn biến phức tạp của tình hình tội phạm ma túy, thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng về công tác đảm bảo quốc phòng, an ninh; Chỉ thị số 36-CT/TW, ngày 16/8/2019 của Bộ Chính trị về Tăng cường, nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống

và kiểm soát ma túy, được sự quan tâm chỉ đạo sát sao của Đảng ủy Công an Trung ương, lãnh đạo Bộ Công an, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy toàn quốc đã đổi mới tư duy, phương pháp, cách làm, chủ động phát huy vai trò là cơ quan chủ trì, nòng cốt trong đấu tranh phòng chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng, trọng tâm là: tham mưu lãnh đạo Bộ, Chính phủ trình Quốc hội thông qua Luật Phòng, chống ma túy; trình Chính phủ ký, ban hành Chương trình phòng, chống ma túy giai đoạn 2021-2025; ban hành Nghị định số 105/2021/NĐ-CP ngày 04/12/2021 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Phòng, chống ma túy; Nghị định số 57/2022/NĐ-CP ngày 25/8/2022 của Chính phủ quy định các Danh mục chất ma túy và tiền chất... Bên cạnh đó, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy chủ động ban hành các kế hoạch và áp dụng đồng bộ các biện pháp nghiệp vụ tổ chức triển khai thực hiện có hiệu quả đợt cao điểm tấn công, trấn áp tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy. Kết quả 6 tháng đầu năm 2023, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy toàn quốc đã đấu tranh thành công “15.017 vụ, bắt giữ 23.315 đối tượng phạm tội về ma túy; khởi tố 13.929 vụ, 20.266 bị can phạm tội về ma túy, trong đó tội tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy chiếm 7,9 % số vụ, 17,1% số bị can. Thu giữ 1149,84 gam heroin; 1219,5 viên và 1326,3 gam ma túy tổng hợp; 138,6 gam thuốc phiện; 687,6 gam cần sa khô” và nhiều loại dụng cụ, phương tiện dùng vào việc tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy như: Bơm kim tiêm, đèn khò, ống hút, trang âm công suất lớn, máy tính xách tay, băng đĩa nhạc, rượu ngoại; camera an ninh, chuông báo động, tiền Việt Nam, ngoại tệ, cùng nhiều loại sổ sách, giấy tờ liên quan đến hoạt động phạm tội tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy của các đối tượng (Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy - Bộ Công an, 2023), điển hình:

Rạng sáng ngày 16/4/2023, tại quán Karaoke Luxury thuộc xã Đào Viên, thị xã Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh. Phòng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy Công an tỉnh Bắc Ninh phối hợp Công an thị xã Quế Võ tiến hành kiểm tra, bắt quả tang 29 đối tượng đang có hành vi sử dụng trái phép chất ma túy. Qua test nhanh, 20 đối tượng dương tính với ma túy. Tại hiện trường, lực lượng Công an thu giữ gần 12g ma túy tổng hợp và nhiều tang vật liên quan. Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an tỉnh đã ra quyết định khởi tố quản lý quán là Đỗ Đăng Thái, 20 tuổi, ở xã Phù Lãng, thị xã Quế Võ về hành vi mua bán trái phép chất ma túy và quản lý Nguyễn Văn Tâm, 22 tuổi, ở huyện Yên Bình, tỉnh Yên Bái cùng 8 đối tượng khác về hành vi tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy; đồng thời tiếp tục điều tra làm rõ (Công an tỉnh Bắc Ninh, 2023).

Đêm ngày 30/4/2023, Phòng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy, Công an tỉnh Hải Dương phối hợp với Công an thị xã Kinh Môn và Tổ công tác 151 Công an tỉnh kiểm tra quán Bar H88 có địa chỉ tại Khu dân cư Hiệp Thạch, phường Hiệp Sơn, thị xã Kinh Môn (Hải Dương) do Lê Thế Hoàn làm chủ, phát hiện 85 khách bên trong (gồm 62 nam, 23 nữ). Lực lượng Công an thu giữ trên sàn nhà một số túi nilon, bên trong có các chất nghi là ma túy; các bình chứa khí N20 cùng vỏ bóng và nhiều tang vật nghi để sử dụng ma túy. Tiến hành đưa những người liên quan về trụ sở Công an thị xã Kinh Môn, lực lượng Công an xác định có 25/83 người dương tính với ma túy. Ngày 4/5/2023, Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an thị xã Kinh Môn đã ra quyết định khởi tố vụ án, khởi tố bị can, đồng thời thực

hiện Lệnh khám xét khẩn cấp và bắt giam đối với Bùi Thị Dung (trú trên địa bàn) về tội Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy. Hiện Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an thị xã Kinh Môn đang tiếp tục điều tra mở rộng vụ án (Công an tỉnh Hải Dương, 2023).

Có thể thấy số vụ phạm tội tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy ngày càng diễn biến phức tạp, số vụ phạm tội có liên quan đến tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy tổng hợp gia tăng. Tình trạng tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy tổng hợp trong các nhà hàng, vũ trường, quán bar, karaoke và các địa điểm vui chơi công cộng có sự tham gia của rất đông thanh niên, các đối tượng trẻ tuổi, học sinh, sinh viên đang gia tăng ở mức báo động. Hành vi phạm tội ngày càng manh động, nguy hiểm, đặc biệt nổi lên những phương thức, thủ đoạn sau: (1) Các đối tượng thường móc nối, rủ rê, lôi kéo với nhau để cấu kết hình thành ổ nhóm, điểm, tụ điểm, tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy hoạt động mang tính khép kín, có sự phân công vai trò giữa các đối tượng trong nhóm; (2) Các đối tượng thường chọn những địa điểm như: vũ trường, quán bar, karaoke, khách sạn, nhà nghỉ, nhà riêng... Thông thường các điểm này được lắp đặt hệ thống camera quan sát xung quanh, có hệ thống chuông báo động, bố trí người canh gác bảo vệ nhiều vòng, có trang bị máy bộ đàm để liên lạc; (3) Lợi dụng sự phát triển của công nghệ thông tin, các đối tượng phạm tội sử dụng mạng Internet để liên hệ trao đổi, tiến hành các giao dịch, lôi kéo, tụ tập tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy thông qua lập trang web, dùng dịch vụ yahoo chat, mail, gọi điện thoại qua Internet hoặc lập nhóm kín trên Facebook; (4) Các đối tượng chủ mưu cầm đầu thường ít xuất hiện mà giao cho “đàn em” để tránh sự phát hiện, bắt quả tang hoặc bị nhận diện hoặc che giấu hành vi phạm tội bằng việc làm thủ tục ủy quyền quản lý, kinh doanh các cơ sở kinh doanh có điều kiện về an ninh, trật tự cho người tàn tật, hạn chế về năng lực nhận thức và hành vi nhưng thực chất vẫn là người tổ chức, điều hành các hoạt động tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy trong cơ sở kinh doanh của mình để trốn tránh sự trừng phạt của pháp luật; (5) Cấu kết với các đối tượng hình sự, “dân xã hội đen”, các đối tượng nghiện, các đối tượng mắc bệnh HIV/AIDS để “bảo kê” hoạt động; (6) Khi bị lực lượng chức năng phát hiện kiểm tra, các đối tượng phạm tội ở quán bar, karaoke thường nhanh chóng phi tang hoặc ném chất ma túy ra khỏi người và chối cãi không nhận, không biết gì về các chất ma túy, gây khó khăn cho việc cá thể hóa trách nhiệm để xử lý, bố trí cho người nghiện tẩu thoát bằng lối đi phụ, ngắt cầu dao điện để tạo ra một cảnh hỗn loạn cho người nghiện chạy trốn, hướng dẫn người sử dụng ma túy tổng hợp nếu bị bắt giữ thì uống thuốc tránh thai để khi tiến hành xét nghiệm nước tiểu có phản ứng âm tính với chất ma túy...

3. Những tồn tại, khó khăn trong công tác phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy hiện nay

Một là, lãnh đạo một số chính quyền cơ sở và một số ngành, đoàn thể chưa thực sự quan tâm đúng mức đến công tác phòng, chống ma túy, chưa thường xuyên quán triệt, phổ biến kịp thời những văn bản của Đảng, Nhà nước, Bộ Công an quy định về công tác phòng, chống ma túy; công tác thanh tra, kiểm tra việc chấp hành các quy định của cấp dưới hoặc mới chỉ tập trung ở từng giai đoạn, thời điểm nhất định, mang tính hình thức; vẫn coi công tác phòng, chống ma túy là nhiệm vụ của lực lượng công an nên chưa thực hiện hết trách nhiệm được phân công; Nhận thức ma túy là tệ nạn xã hội dẫn đến chỉ

chú trọng công tác cai nghiện tự nguyện tại gia đình, chưa chú trọng thực hiện xã hội hóa công tác cai nghiện, giúp đỡ người nghiện hòa nhập cộng đồng, tạo việc làm, phòng, chống tái nghiện.

Hai là, công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật tuy đã có nhiều đổi mới về nội dung, hình thức, song chưa đến được nhóm đối tượng đích, đối tượng có nguy cơ cao; vẫn còn thiếu những chương trình tuyên truyền có chiều sâu về kỹ năng phòng tránh ma túy, nhất là ma túy tổng hợp; một số bộ phận không nhỏ thanh thiếu niên còn chưa nhận thức đúng về sự nguy hại của ma túy tổng hợp, coi đó là loại ma túy không gây nghiện, ít nguy hiểm dẫn đến gia tăng số người sử dụng loại ma túy này.

Ba là, công tác cai nghiện và quản lý sau cai nghiện hiệu quả còn thấp; việc chuyển đổi sang mô hình mở, thân thiện cộng đồng còn chưa mạnh, cai nghiện tại gia đình, cộng đồng; công tác dạy nghề, giải quyết việc làm cho người sau cai nghiện chưa được quan tâm chỉ đạo và gặp khó khăn trong quá trình thực hiện. Công tác tái hòa nhập cộng đồng chưa được các cấp, các ngành thực sự chú trọng, bên cạnh đó, công tác rà soát, thống kê người nghiện ma túy còn gặp nhiều khó khăn, vướng mắc như: Số người sử dụng ma túy tổng hợp khó phát hiện, một số nơi chưa có đủ test thử ma túy để làm xét nghiệm; chưa ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin vào công tác thống kê người nghiện ma túy. Do vậy, vẫn còn một tỷ lệ đáng kể số người nghiện chưa bị phát hiện và có hồ sơ quản lý.

Bốn là, tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng là tội phạm ẩn, hoạt động hết sức kín đáo, phương thức, thủ đoạn hoạt động ngày càng tinh vi, xảo quyệt; chúng triệt để lợi dụng kẽ hở của pháp luật, các thành tựu của khoa học kỹ thuật để hoạt động, ít để lại dấu vết tại hiện trường và rất ít người làm chứng; khi bị phát hiện, bắt giữ thì chống trả quyết liệt để tẩu thoát, tìm mọi cách để tiêu hủy chứng cứ, ngoan cố không khai nhận về hành vi phạm tội của bản thân và đồng bọn nên rất khó khăn cho việc phát hiện bắt giữ và điều tra mở rộng án.

Năm là, các văn bản hướng dẫn về xử lý hành vi “tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy” còn mâu thuẫn, chưa thống nhất về việc xử lý dẫn đến nhiều khó khăn trong việc xác định tội danh, phân loại hành vi phạm tội trong vụ án liên quan đến sử dụng chất ma túy, cụ thể: Thông tư liên tịch số 17/2007/TTLT-BCA-VKSNDTC-TANDTC-BTP ngày 24/12/2007 hướng dẫn áp dụng một số quy định tại chương XVIII “Các tội phạm về ma túy” của Bộ luật hình sự năm 1999; Công văn số 89/TANDTC-PC ngày 30/6/2020 của Tòa án nhân dân tối cao về giải đáp nghiệp vụ; Công văn số 02/TANDTC-PC ngày 02/8/2021 của Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn một số khó khăn, vướng mắc trong xét xử vụ án hình sự; Công văn số 5442/VKSTC-V14 ngày 30/11/2020 của Viện kiểm sát nhân dân tối cao về việc giải đáp một số khó khăn, vướng mắc liên quan đến quy định của Bộ luật hình sự, Bộ luật tố tụng hình sự năm 2015, các hướng dẫn không đưa ra khái niệm cụ thể, bảo đảm chi tiết, khiến một số đơn vị còn lúng túng trong việc xử lý đối với hành vi này, một số người làm pháp luật hiểu một cách máy móc như đã nêu trên rất dễ dẫn đến việc khởi tố oan, sai cũng như bỏ lọt tội phạm.

Sáu là, trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật nghiệp vụ, kinh phí phục vụ công tác phòng, chống ma túy còn thiếu. Lực lượng chuyên trách phòng, chống ma túy nói chung, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy nói riêng còn mỏng, thiếu biên chế, nhất là ở

các tuyến, địa bàn trọng điểm; trình độ chuyên môn nghiệp vụ của cán bộ chiến sĩ không đồng đều và còn nhiều bất cập nên chưa đáp ứng được yêu cầu công tác đấu tranh với tội phạm ma túy trong giai đoạn hiện nay.

4. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy thời gian tới

Trước những tác động của tình hình tội phạm ma túy quốc tế và khu vực, nhất là ở Việt Nam, công tác đấu tranh tội phạm về ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng đang và sẽ là nhiệm vụ vừa cấp bách, vừa lâu dài và trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và toàn dân. Trong đó, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy xác định sẽ tiếp tục phát huy vai trò là lực lượng chủ công, nòng cốt trên mặt trận phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, phối hợp với các cấp, các ngành tập trung thực hiện đồng bộ các giải pháp sau:

Một là, tiếp tục quán triệt thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ bảo đảm quốc phòng, an ninh đã đề ra tại Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng; Chỉ thị số 36-CT/TW, ngày 16/8/2019 của Bộ Chính trị về Tăng cường, nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống và kiểm soát ma túy (Chỉ thị số 36); Quyết định số 291/QĐ-TTg ngày 21/02/2020 của Thủ tướng Chính phủ về ban hành kế hoạch triển khai Chỉ thị số 36; Kế hoạch số 77/KH-BCA-C04 ngày 02/3/2020 của Bộ Công an về thực hiện Chỉ thị số 36; Chiến lược quốc gia phòng, chống ma túy đến năm 2020, định hướng đến năm 2030, Chương trình phòng, chống ma túy giai đoạn 2021-2025; ban hành Nghị định số 105/2021/NĐ-CP ngày 04/12/2021 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Phòng, chống ma túy; Nghị định số 57/2022/NĐ-CP ngày 25/8/2022 của Chính phủ quy định các Danh mục chất ma túy và tiền chất. Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy tập trung phối hợp với công an đơn vị, địa phương triển khai hiệu quả các dự án trong Chương trình phòng, chống ma túy được lãnh đạo Bộ Công an phê duyệt nhằm phòng ngừa, đấu tranh toàn diện với tội phạm về ma túy trên tất cả các lĩnh vực, địa bàn.

Tham mưu tổ chức triển khai thi hành Luật Phòng, chống ma túy năm 2021 và các văn bản hướng dẫn thi hành để giải quyết căn cơ, hiệu quả tình hình tội phạm, tệ nạn ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng ngay từ cơ sở. Trong đó, tập trung tăng cường tuyên truyền, tập huấn chuyên sâu nội dung của Luật; phát huy trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân trong công tác phòng, chống ma túy. Tham mưu cấp ủy, chính quyền các cấp tăng cường nguồn lực cho lực lượng Công an, Y tế, Lao động - Thương binh và Xã hội và các ban ngành, đoàn thể phục vụ công tác xác định tình trạng nghiện và quản lý hiệu quả người sử dụng trái phép chất ma túy.

Hai là, với những hướng dẫn quy định pháp luật ra đời đã lâu, không phù hợp với tình hình thực tế trong công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm liên quan đến ma túy, đặc biệt là tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy cần được các liên ngành tư pháp Trung ương thống nhất, sửa đổi bổ sung. Do vậy kiến nghị Bộ Công an, Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, Tòa Án nhân dân tối cao, Bộ Tư pháp sớm ban hành văn bản hướng dẫn thay thế Thông tư số 17/2007 để có căn cứ pháp luật thống nhất về mặt lý luận liên quan đến tội “Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy” nói riêng và các tội phạm liên quan đến ma túy nói chung.

Ba là, tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền về phòng, chống ma túy, cần đi sâu tuyên truyền về đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước về công tác phòng chống ma túy; về hậu quả, tác hại, sự nguy hiểm của tội phạm về tệ nạn ma túy đối với nhân dân, gia đình và xã hội; các phương thức, thủ đoạn hoạt động phạm tội mới của tội phạm và hướng dẫn các biện pháp phòng ngừa để nhân dân nâng cao cảnh giác, khắc phục những sơ hở, thiếu sót không để tội phạm lợi dụng; tuyên truyền về các chủ trương, biện pháp, kế hoạch phòng ngừa, đấu tranh của địa phương; lan tỏa, biểu dương gương người tốt việc tốt, mô hình điển hình, cách làm sáng tạo, hiệu quả trong phòng chống ma túy,... Xây dựng các chuyên mục, chuyên trang về phòng chống ma túy trên các phương tiện truyền thông và phải được đưa tin, phát sóng hàng ngày, hàng tuần; thông qua băng rôn, khẩu hiệu, tờ rơi; lồng ghép trong các hoạt động văn hóa, văn nghệ; thông qua các mô hình, các tổ chức đoàn thể, quần chúng... Công tác tuyên truyền, vận động phải sáng tạo và ấn tượng để quần chúng dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện; đồng thời, phải phù hợp với từng đối tượng, tính chất, đặc điểm từng địa bàn, cơ quan, đơn vị để triển khai nội dung và phương pháp tuyên truyền sao cho đạt hiệu quả cao nhất.

Bốn là, trong công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, các cơ quan, lực lượng chức năng cần thực hiện song song các giải pháp “giảm cung”, “giảm cầu” và “giảm tác hại”, trong đó lấy “giảm cầu” - giảm người nghiện ma túy, người sử dụng trái phép chất ma túy là căn bản, bền vững; đồng thời phải luôn xác định lấy phòng ngừa là chính, tăng cường đổi mới, đa dạng hình thức và nâng cao hiệu quả tuyên truyền, giáo dục phòng, chống tội phạm ma túy, nhất là với các đối tượng là học sinh, sinh viên, công nhân, lái xe, đồng bào dân tộc thiểu số ở vùng đặc biệt khó khăn dễ bị tội phạm lợi dụng... Làm tốt công tác rà soát, thống kê, lập danh sách theo dõi, quản lý chặt chẽ người nghiện, người sử dụng trái phép chất ma túy và phối hợp với các đơn vị làm tốt công tác cai nghiện, quản lý sau cai nghiện; công tác dạy nghề, giải quyết việc làm, công tác tái hòa nhập cộng đồng cho người sau cai nghiện; đồng thời chủ động phòng ngừa, ngăn chặn không để người sử dụng trái phép chất ma túy, người nghiện ma túy bị loạn thần gây ra các vụ phạm pháp hình sự.

Năm là, cần chủ động nghiên cứu đổi mới và đa dạng các phương pháp đấu tranh với tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, trong đó kịp thời nhận diện những thay đổi trong phương thức, thủ đoạn hoạt động của loại tội phạm này để đưa ra các biện pháp đấu tranh phù hợp. Lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy các cấp cần phối hợp với các đơn vị liên quan, tiến hành các biện pháp nghiệp vụ để nắm tình hình; xây dựng triển khai các phương án, kế hoạch, xác lập các chuyên án đấu tranh, triệt xóa điểm, tụ điểm phức tạp về ma túy, các cơ sở kinh doanh có điều kiện về an ninh, trật tự và dịch vụ nhạy cảm bị các đối tượng lợi dụng để hoạt động phạm tội liên quan đến ma túy, bảo đảm các yêu cầu về chính trị, pháp luật, nghiệp vụ và đối ngoại, với phương châm bắt giữ toàn bộ các đối tượng nằm trong đường dây, nhất là các đối tượng chủ mưu, cầm đầu. Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác điều tra xử lý tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, không để xảy ra tình trạng oan sai, bỏ lọt tội phạm; thực hiện tốt việc tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm và kiến nghị khởi tố; truy bắt, vận động các đối tượng truy nã về ma túy ra đầu thú.

Sáu là, thực hiện tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn cho cán bộ, chiến sĩ trực tiếp tham gia công tác phòng, chống tội phạm về ma túy nói chung và phòng, chống tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng. Với vai trò chủ công, nòng cốt, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy cần thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn kiến thức, kỹ năng cho cán bộ của các cơ quan, đơn vị, tổ chức và quần chúng nhân dân tham gia công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm về ma túy; tăng cường trao đổi, chia sẻ thông tin với các tổ chức quốc tế (UNODC, INTERPOL, ASEANAPOL), cơ quan chức năng các nước trong khu vực và trên thế giới (Úc, Mỹ, Hàn Quốc, Thái Lan, Singapore, Philippines, Malaysia...), đặc biệt là các nước láng giềng (Trung Quốc, Lào, Campuchia). Kiến nghị với cấp có thẩm quyền quan tâm đầu tư kinh phí, cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật hiện đại, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin cho các lực lượng chuyên trách phòng, chống tội phạm về ma túy, đặc biệt trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 phát triển mạnh mẽ như hiện nay. Bên cạnh đó, cần quan tâm thực hiện các chế độ, chính sách đãi ngộ phù hợp nhằm động viên cán bộ, chiến sĩ các lực lượng trực tiếp tham gia đấu tranh, phòng chống tội phạm về ma túy nói chung.

5. Kết luận

Cuộc đấu tranh với tội phạm ma túy nói chung và tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy nói riêng còn rất nhiều cam go, nguy hiểm và khó khăn thách thức phía trước, đòi hỏi chúng ta phải nỗ lực hơn nữa, cùng chung sức, đồng lòng, phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị; sự vào cuộc, phối hợp chặt chẽ, đồng bộ, hiệu quả của cấp ủy, chính quyền, các ngành, địa phương, sự ủng hộ của nhân dân, sự giúp đỡ của bạn bè quốc tế trong đấu tranh phòng, chống ma túy... Vì một xã hội không ma túy, bên cạnh sự quyết tâm, nỗ lực quyết liệt của lực lượng công an, mọi người hãy đề cao tinh thần trách nhiệm “Chung tay đẩy lùi ma túy”, đặc biệt là tội phạm tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy.

Tài liệu tham khảo

Bộ Chính trị. (2019). *Chỉ thị số 36-CT/TW, ngày 16/8/2019 của Bộ Chính trị về Tăng cường, nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống và kiểm soát ma túy*. Hà Nội.

Bộ Công an. (2023). *Báo cáo tổng kết công tác bảo đảm an ninh, trật tự 6 tháng đầu năm*. Hà Nội.

Bộ Công an, Viện kiểm soát nhân dân tối cao, Tòa án nhân dân tối cao, Bộ Tư pháp. (2007). *Thông tư liên tịch số 17/2007/TTLT-BCA-VKSNDTC-TANDTC-BTP ngày 24/12/2007 hướng dẫn áp dụng một số quy định tại chương XVIII “Các tội phạm về ma túy” của Bộ luật hình sự năm 1999*. Hà Nội.

Bùi Minh Trung. (2014). *Lý luận cơ bản về đấu tranh phòng chống tội phạm ma túy*. Sách chuyên khảo. Nxb Công an nhân dân.

Chính phủ. (2021). *Nghị định số 105/2021/NĐ-CP ngày 04/12/2021 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Phòng, chống ma túy*. Hà Nội.

Chính phủ. (2022). *Nghị định số 57/2022/NĐ-CP ngày 25/8/2022 của Chính phủ quy định các Danh mục chất ma túy và tiền chất*. Hà Nội.

- Công an tỉnh Bắc Ninh. (2023). *Báo cáo sơ kết công tác 6 tháng đầu năm*. Bắc Ninh.
- Công an tỉnh Hải Dương. (2023). *Báo cáo sơ kết công tác 6 tháng đầu năm*. Hải Dương.
- Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy - Bộ Công an. (2023). *Báo cáo sơ kết công tác 6 tháng đầu năm*. Hà Nội.
- Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. t.1,2. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.
- Hamid Ghodse. (2016). *International Drug Control into the 21st Century* (Kiểm soát ma túy quốc tế vào thế kỷ XXI). Routledge Press. United Kingdom
- Học viện Cảnh sát Nhân dân. (2012). *Xu hướng tội phạm về ma túy ở Việt Nam và giải pháp phòng, chống. Kỷ yếu Hội thảo khoa học*. Hà Nội.
- Tòa án nhân dân tối cao. (2020). *Công văn số 89/TANDTC-PC ngày 30/6/2020 của Tòa án nhân dân tối cao về giải đáp nghiệp vụ*. Hà Nội.
- Tòa án nhân dân tối cao. (2021). *Công văn số 02/TANDTC-PC ngày 02/8/2021 của Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn một số khó khăn, vướng mắc trong xét xử vụ án hình sự*. Hà Nội.
- Viện kiểm sát nhân dân tối cao. (2020). *Công văn số 5442/VKSTC-V14 ngày 30/11/2020 của Viện kiểm sát nhân dân tối cao về việc giải đáp một số khó khăn, vướng mắc liên quan đến quy định của Bộ luật hình sự, Bộ luật tố tụng hình sự năm 2015*. Hà Nội.
- Vũ Hùng Vương. (2002). *Luận cứ khoa học cho những giải pháp nâng cao hiệu quả phòng, chống tội phạm về ma túy*. Đề tài khoa học cấp Bộ. Hà Nội.